

Kielitietoista opetusta – vinkkejä opettajalle

Tärkeää on tiedostaa, millaista kieltä ja sanastoa käyttää. Opetuksessa ei voi kokonaan välttyä vaikeilta ja pitkiltä ammattisanoilta, mutta kun tämän tiedostaa, osaa ne huomioida ja selittää opiskelijoille havainnollisesti ja selkeästi. Seuraavassa vinkkejä, miten voit kielitietoisesti opettaa kielen oppijaa.

1. Käytä selkeää puhekieltä!

Käytä helposti ymmärrettävää kieltä, eli vältä erilaisia sanontoja ja fraaseja sekä ylipitkiä sanoja. (Tarkoituksenmukaiset täytyy muistaa selittää.) Puhu riittävän hitaasti ja äännä selkeästi, mutta vältä ylilyöntejä: puhu aikuiselle ja muista, että kielen oppijalle on tärkeää myös oppia ymmärtämään aitoa normaalitilanteiden puhetta. Yritä karsia kaikki turha pois.

Muista, että lainasanat eivät ole pahasta! Usein kielen oppijalle voi olla *visio* ja *missio* helpompi muistaa kuin tavoite ja tehtävä.

2. Havainnollista kieltäsi ja ohjeista konkreettisesti!

Konkretisoi asioita käyttämällä esimerkkejä, vertauksia jne. ja käytä kuvia, videoita, piirroksia ja värejä. Muista myös tärkeät painotukset ja tauot. Toisto on tärkeää – etenkin uusissa asioissa. Muista myös sanoja tukevat ilmeet ja eleet!

Ohjeet kannattaa aina antaa suullisen lisäksi kirjallisesti: käytä lyhyitä, selkeitä lauseita. (Ne voi myös lyhyesti listata taululle.)

3. Korjaa itse toistamalla!

Yleensä kielen oppijat haluavat, että heitä korjataan, joten esim. loukkaantumista ei pidä pelätä. Kannattaa kuitenkin aina kysyä, haluaako kielen oppija, että häntä korjataan. Lisäksi korjaaminen on hyvä tehdä niin, että itse sanoo sanan/muodon toistamalla sen oikein. Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse eikä pidä korjata, mutta etenkin toistuvat ja mahdollisesti väärinkäsityksiä aiheuttavat virheet on hyvä oikaista.

4. Varmista ymmärtäminen!

Kielen oppija saattaa herkästi sanoa ymmärtäneensä, vaikka näin ei olisikaan. (Hän ei ehkä kehtaa myöntää asiaa tai ajattelee, että kaikki muut ovat ymmärtäneet ja hänessä vain on vikaa, ettei ole ymmärtänyt.) On siis hyvä varmistaa ymmärtäminen esim. niin, että pyydät opiskelijoita kertomaan, mitä juuri sanoit tai mitä heidän seuraavaksi pitäisi tehdä.

5. Huomioi ammattikieli ja kielitaidon eri osa-alueet!

Vaikka kielen oppijan kielitaito olisi jo hyvälläkin tasolla, saattaa alan erikoissanasto tuottaa hänelle vaikeuksia. Keskeisestä sanastosta olisi hyvä tehdä tunneilla esim. lista taululle, ja mahdollisuuksien mukaan niitä olisi aina hyvä toistaa ja kerrata.

Joskus kielen oppija, jolla on puhuminen jo hyvällä tasolla, saattaakin kirjallisesti olla heikko – tai päinvastoin. Ei siis kannata olettaa, että hyvin puhuva ymmärtää yhtä hyvin lukemansa tai kuulemansa.

6. **Esittele tuntien rakenne ja muista kertaus!**

Tulevien tuntien rakenne kannattaa kirjoittaa esim. taululle. Tämä auttaa oppijaa hahmottamaan tuntien aikana uudet asiat paremmin ja sen, miten ne liittyvät kokonaisuuteen. Tunnit on hyvä aloittaa viime tuntien kertauksella: mitä teimme, mitä jäi mieleen, ja tunnit on myös hyvä lopettaa kertaukseen: mitä kaikkea tänään teimme ja opimme. Tämä kannattaa tehdä vuorovaikutteisesti eli anna opiskelijoiden muistella, miettiä ja vastata.

7. **Panosta materiaaleihin!**

Materiaalien tulisi olla mahdollisimman havainnolliset (ks. kohta 2), eli niissä kannattaa käyttää paljon kuvia, värejä, videoita ja graafisia kuvaajia ym. Tärkeää olisi, että materiaaleissa olisi vain tärkeimmät asiat – kaikki ”ylimääräinen”, joita ei selitetä tarkemmin, kannattaa jättää pois. Ammattisanoilta ei voida välttyä – eikä pidäkään – mutta jos vaikealle pitkälle termille löytyy helpompi vastine, sitä on hyvä käyttää (joskus vaikeamman rinnalla). Pyri käyttämään lyhyitä lauseita ja jätä esim. turhat lauseenvastikkeet pois.

8. **Osallista ja aktivoi!**

Aina kun mahdollista, kannattaa opiskelijoilta kysyä, pyytää mielipiteitä ja kommentteja. Jos aihe ”pakottaa” opettajajohtoisuuteen, on hyvä kuitenkin aina välillä pitää pari- tai ryhmäpulinoita, jotta opiskelijat pääsevät myös ääneen ja toisaalta saavat tarvittavaa hengähdystaukoa: kun asia on vaikeaa ja tulee paljon uutta asiaa, määräänsä enempää ei pysty vastaanottamaan, vaikka motivaatiota olisi kuinka paljon. Anna oppijoille aikaa puhua ja rohkaise!

9. **Muista kulttuuriset erot!**

On tärkeää muistaa, että mahdolliset väärinkäsitykset eivät välttämättä johdu toisen puutteellisesta kielitaidosta, vaan ne voivat liittyä kulttuuriin eroihin. Jos esim. opiskelija ei vaikuta kovin aktiiviselta ja omaaloitteiselta, se voi johtua esim. siitä, että hän on tottunut odottamaan opettajan ”käskyä”.

10. **Muista myös seuraavat!**

1. Jos mahdollista, kannattaa lukea välillä ääneen tekstejä.
2. Käsitteitä kannattaa ryhmitellä ja määritellä niitä esimerkkien avulla.
3. Avainsanoja kannattaa kirjoitella taululle sitä mukaa, kun niitä tulee esille – tai tunnin avainsanat voi kirjoittaa jo aluksi taululle ja sanoa, että nämä käsitteet opitaan tänään.
4. Rohkaise puhumaan ja tee tarvittaessa esim. auttavia kysymyksiä.
5. Anna aikaa prosessoida: pidä riittävän pitkä tauko kysymyksen jälkeen, että hitaammatkin ehtivät miettiä asiaa ennen kuin siihen annetaan vastaus.

**On hyvä muistaa, että selkokielisyys ei auta pelkästään kielen oppijoita,
vaan siitä hyötyvät paljon myös muut opiskelijat!**